

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZAR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indált Bétsből Kedden Augustus 17-dik napján, 1813-dik esztendőben.

Spanyol Ország.

Az alatt, míg az Anglus nép és a Parlamentom Londonban, a' háládatosság-
nak minden féle kinyilatkoztatásával adóz-
tak Marschall *Wellingtonnak*: a' *Kortések*
sem voltak restek *Kadiksban* a' magok né-
ki tartozó kötelességeknék megtételében.
Kitették ez az ő Julius 1-ső és 2-dik nap-
jaja tartott tanácskozásaiából. —

Sennor *Gelfin* azt projektálta, hogy
Wellingtonnak, és az armádáknak, vala-
mint a' szövetségeseeknek úgy a' magok nem-
zeti seregeiknek is; közönséges köszönetet
tétessenek a' nemzet' nevében, hogy *Te*
Deum laudamus énekeljenek, az ágyúkat
kiszűtessék, a' várost megvilágosítsák, 's
a' többi. — Ezek a' javallások minden el-
lenmondás nélkül helybehagyattak.

Sennor *Creus* e'képpen szóllott: —
„Én azt javaslom, hogy a' mint az *Aropi-*
líknál (*Salamanka* mellett) történt tsata
után tselekedtünk, küldjünk most is egy
követséget az ő Britanniai Felsőe-követség-
hez (a' *Wellington*' testvérihez, *Wellesley*
Heurichhez). — Ezt is helybe hagyták
minden ellenmondás nélkül a' Kortések.

„Én azt projektálom, így szóllott Sen-
nor *Rus*, hogy a' *Vittoriai* dicsősséges
győzedelemnek emlékeztérére, a' mely Spa-
nyol országnak megtartatását bizonyossá tet-
te, veressünk ezen győzedelemnek ábrá-

zolására szolgáló (allegoricus) pérzeket, 's
ezeknek egy részét küldjük a' *Ciudad Rod-*
rigói Hertzeg [*Wellington*] kezébe, hogy
osztassa-ki a' szövetségas seregek között.
— Ez a' projektom nem vétetett-fel meg-
vizgáltatásra, a' finanzia béli fogyatkozásra
nézve.

Sennor *Almeda* arra ajánlotta magát
Charias tartományának és *Plata* városának
névekben (mellyeknek ő a' képviselőjök)
hogy kötséget ad arra, hogy a' *Ciudad Rod-*
rigói Hertzeg' tiszteletére egy emlékeztető
pénz-vezeitessék. — Ezen projektomnak
senki ellene nem mondott. —

Sennor *Arquelles* e'képpen vélekedett:
— „Niutsen ugyan arra semmi szüksége a'
Ciudad Rodrigói Hertzegnek, hogy azon
tisza háládatosság felől, mellyel eránta a'
Kortések viseltetnek, valami új bizonyság
által győztesse meg; de tsakugyan eljött
már annak az ideje, hogy a' Kortések, a'
kik őtet a' polgári megtiszteltetésnek leg
magosabb poltzára emelték, néki földes
uraságot is adjanak. Én tehát azt projek-
tálom — 1)ször, hogy rendeljenek néki
a' Kortések uradalmat, mint tulajdout, melly
a' nemzeti finantziának költségével admi-
nistraltatódjek; a' melly végre terjeszse a'
Kortések' eleibe az Országlószék a' maga
gondolatját, az eránt, hogy mennyit tart a'
Ciudad Rodrigói Hertzeg' érdemeihez és a'
Spanyol nemzet' nagy szívűségéhez melto-

nak. — 2) szor, hogy a' bírtokosság eránt való levél ilyen czimirással adattassék - ki: *A' Spanyol nemzet' nevében, az ő legtisztább háladatoságának megbizonyítására.* — Ez is helybe hagyattatott minden disputálás nélkül.

A' *Frankofurtumi* Fr. újság egytoldaleket adott - ki Jul. 31-dik napján, mellyben az erőssítetett, hogy Marschal. *Soult* azon hónap' 24-dikén a' Pyreneumi hegyek alatt *Wellington* megtámadta, az állásából kinyomta, 5000 embereit elfogta, 18 ágyúit elvette, s mikor a' Kurir onnet megindúlt még kergetésében foglalatoskodott, hogy Pamplónának ostromoltatását félbe szakasztassa — és noha 60 ezer gyalog és 15 ezer lovas Frantziák már Spanyol országot oda hagyták volna azért, hogy útjokat Német Ország felé folytassák: mindazonáltal így is elégségesek voltak az ott maradt Frantzia seregek arra, hogy az ellenséget megakadályoztassák abban, hogy a' verekedést az *Ebro* innenső felére által hozhassa.

Ezt a' czikkelyt a' Frankofurtumi újságból a' *Prágai* újság is kiadta Augustus 11-dikén, de oly megjegyzéssel, hogy annak hitelessége felől szükséges leszen kételkedni addig, míg bizonyosabb tudósítások által meg nem valóságosittatik, annyival is inkább, minthogy a' *St. Sebastian* felől érkezett és pedig későbbi tudósítások erről telyességgel nem emlékeznek, holott ha' a' *Wellington* vissza verettetése valóság lett volna, annak *St. Sebastian* ostromoltatásához is befolyásának kellett volna lenni. Ide járúl, hogy a' Párisi újságok még Jul. 31-dikén semmit nem emlékeztek ezen történetekről.

Azt is, hogy Spanyol országból annyi sereget kihozták volna a' Frantziák, mint a' Frankofurtumi újság' toldalékjában említetett, egyátallában nem igaznak lenni erőssíti a' Prágai újság, de sőt inkább azok

közzül a' seregek közzül is, a' mellyek már a' Rénus felé folytatták útjokat, sokak megtértek Spanyol ország felé.

Mit kelljen egyéb eránt erről a' Frankofurti újság erőssítése szerint Julius 24-dikén történt győzedelemről tartani, ki lehet hozni magának a' Dalmatziái Hertzegnek itt következő két levelelből, a' mellyek Aug. 5-dikén hirdettettek - ki a' Párisi Mőtörben.

Első Levél. — „Az *Altabiskai* tetőkön lévő éjjeli lögerből, Jul. 25-dikén, estvéli 11 óraker. A' Dalmatziái Hertzeg a' Hadi Ministerhez a' Feltrei Hertzeghez. (Az itt alább előforduló hertzek, vizek, völgyek 's a' többi, mind azon út körül esnek, melly a' Pyreneumon Pamplona felé megyen által Bayonnéből). —

„Hertzeg Ur! Én ma az ellenség' jobbszárnyát, a' melly két Anglus osztályokból és a' Murilló Spanyol osztályaiából állott, megtámadtam, 's az *Altabiskán* állévo szoross úton egy kemény állásból kikergettem, hanem negyedfél óraker, mikor éppen az ellenség' kergetésében foglalatoskodtunk, oly rendkívül való setéség borított el bennünket, hogy az *Altabiskai* hástyát meg nem támadhattuk; ezt tehát holnap reggel fogjuk tselekedni; most *csak* 200 embert fogtunk - el; de egyéheránt sokat vesztettek az Anglusok. Generális *Rville* nem érkezhett - még a' *Lindashoz*, a' hol neki állásba kellett volna helyheztetni magát; észre vette vala, hogy az ellenséges linea az ő jobbszárnya ellen teszi a' mozdulásokat. Ma, sem Gróf *Erlontól* (Generális *Drouettől*), sem Gen. *Villattétől* nem vettem még semmi tudósítást; az elsőnek a' *Maya* halmát kellett volna megtámadni. Seregeink tüzes buzgósággal, Generálisink nagy engedelmességgel viselik magukat. Ha a' munkától érkezem, bővebben tudósítom Excellentiádat. —

„Dalmatziái Hertzeg [*Soult*].
Második Levél. — A' *Linskoini* tótkról, Jul. 26-dikán estvéli 11 óraker. —

„A' múlt éjjel elhagyta az ellenség a' *Ronceval* hegyit; a' *Lindus* mellől is elment, a' melly előtt Gen. Reille a' mi líneánknek jobb szárnyával állott. Ma reggel előre indítottam seregeinket; a' bal szárnyunk a' *Pamplona* felé vívó nagy úton nyomult előre a' Gen. *Clausel* vezérése alatt. Az ő előljárói *Viscarete* mellett találtak az ellenség' első vigyázóira, 's ezeket viszsza nyomták a' magok líneájokhoz *Zibiri* mellé. A' rossz utak és nagy setétség egész reggel késleltették útunkat, melyre nézve már késő idő volt, mikor a' *Lincolni* és *Erroi* tetőket elfoglalhattuk, melly egy kis verekedéssel ment véghez. Hogy még ma estve réa üssünk az ellenség' líneájára, nem tartottuk tanácsosnak, azért, hogy ő valami 15 ezer 's ezek között 9 vagy 10 ezer Anglusokat 's néhány ágyúkat állíthatott volna véllünk szembe. —

„Ehez képest Gen. *Reillének*, a' *Lindasi* állást elfoglalván, a' bértz tetején kellett volna fordulásokat tenni, hogy lassan lassan a' *Baltan* völgyének szoross útjait elfoglalhassa, 's illy módon az ellenséget hátrálásra vehesse, a' melly igen könnyűvé tehetné volna Gróf *Erlonnak* a' szoross úton való általmenetelt. Hanem ma délelőtti tíz órakor az útműtatók (kalaútzok) ötet ezen az úton vezetni nem akarták, minthogy a' nagy setétség miatt 10 lépésnyire semmit nem lehetett látni, és attól féltek, hogy valami mélységbe (örvénybe) ejtik a' seregeket, a' melly arra határozta Gen. Reillét, hogy holnap bal felől tegyen próbát, ha onnét addig az ellenség el nem távozik. —

„Gróf *Erlontól* ma vettem levelet; ezt ő tegnap délutánai 3 órakor írta. Az ő seregei, mellyek a' línea derekát teszik, meg támadták a' *Maya* halmait, és azokat az ellenség vitéz elientállása mellett is elfoglalták. Itt a' Gen. *Darmagnac* osztálya rendkívül bátran viselte magát. Az ellenség két tsapatra szakadván tovább indult;

Gróf *Erlon* ötet kergette eleintén, de azután tanácsosnak találta azt félbe szakasztani, és seregeit a' *Moya* halmain öszse gyűjteni. En sajnálom ezt a' kedvetlen történetet, annyival is inkább, minthogy megparantsoltam volt Gróf *Erlonnak*, hogy felém közelítsen; 's ezt a' parantsolatot még egyszer megújítottam. Az Anglusok itt 8 ágyut és sok embert vesztek; a' Gróf Reillével való verekedésben is sokat vesztek, az ő 10-dik Regementjék tsak nem egészen oda lett; az *Altábiska* hegyenél is sok kárt vallottak, kivált sok nevezetes tisztjeik elesetek; sok embert elfogtunk. —

„Mi történhetett ma és tegnap a' *Bidassoa* alsó részénél, nem tudom; semmi tudósítást nem vettem Gen. *Villattétól*: de eleibe van néki szabattatva minden, hogy mit tselekedjék. Seregeinket soha nem láttam jobb és tüzesebb indulattól lelkesítettnei, mint most: a' kikkel a' Pyreneum' környékeiről való nemzeti katonaság, 's a' hegyi vadászok is vételkednek a' bátorságban. —

„*Dalmatziai Hertzeg.*”

Közönséges újságaink jegyzik meg, hogy ezen leveleknek kiadásakor említette legyen a' *Monitör* azt is, hogy *Napoleon* Császár a' *Dalmatziai Hertzeget* a' maga Spanyol országi fő vezérévé nevezte legyen, ki a' Pyreneumi hegyekhez Jul. 12-dikén megérkezvén, azonnal minden készüléket meg tett az Anglusok ellen való útnak indulásra, a' kik már akkor *Pamplonát* és *St. Sebastánt* ostromolták; és hogy ezen idő pontig teljességgel semmi emlékezetet nem tett volt a' *Monitör* a' Szövetséges seregeknek addig való dicsőséges győzelmeik felől, úgy hogy, ha a' *Párisiak* egyébbennét nem tudták volna ezeket, nagyon kellett volna bámulniok, hogy a' *Lord Wellington* seregeit, mellyeket Május közepén a' *Portugallus* széléken hagytak vala, most a' *Julius* 5-dikén költ *Monitört* olvasván, miut valami bosszorkányság által, egyszerre a' *Pyreneumi* hegyek közé hozattatva lenni találtak.

Nagy Britannia.

A' Spanyol hadakozásra nézve ilyen gondolatokat hirdették - ki az Anglus újságokból a' mi egyéb közönséges leveleink: —

„Hat esztendeje, hogy tart ez a' veszedelmes verekedés. Leg első következése volt annak ez, hogy az Amerikai Spanyol plántatartományok (koloniák) az anyaországtól elszakadtak; a' melly miatt a' száraz Európai országoknak környülállásaik is felette nagyon megváltoztak. Mingyárt ezután minden gondolkozóknak figyelmességeket érdemlik ezen hadakozásnak különös fordulásai. Mihelyest *Napoleon* az Austerlitzi és Friedlandi győzedelmek után a' Pyreneumi fel szigetnek fő városát elfoglalta, egy Proklamációban, mellyet a' Spanyolokhoz intézett, e'képpen szóllott: — „Ha meg nem felelték annak a' bizodalomnak, mellyet béneitek helyheztek, egyebet nem tehetek, hanem mint fegyverrel foglalt tartomány lakosait, úgy tartalak benneteket, 's a' testvéremet más trónusra ültetem: de a' magam fejemre teszem ám a' Spanyol Koronát, 's tiszteletet fogok annak szerezni tudni a' rossz gondolkodásuaknál, mert hatalmat adott nékem az Isten arra, hogy minden akadályokon győzedelmeskedjek.“ — Ugyan ekkor mondotta ezt is: — „Alig telik - el egy esztendő, hogy egy falut nem fognak bírni az Anglusok Spanyol országban.“ — Kevés hónapok teltek benne, hogy Marschal *Soult* Portugalliából, a' hova Sant - Jágón és Vigón által bényomúlt vala, nyakra főre kiszaladni, 's hogy Lord *Wellington* két napi úttal megelőzhesse, a' *Salmondai* szoross útak között sok ágyúit és munióit hátra hagyni kéntelenített. — A' *Talavera - de - la - Reina* i ütközet, melly nem soká elkövetkezett, nyerte - meg először a' Britanus fegyverek eránt való tiszteletet. *Jósef* szerette azt állítani, hogy

meg nyerte ezen ütközetet; hanem a' Frantzia Országlószték olyan igazságos volt ezen alkalmatossággal, hogy megvallotta, hogy kétséges volt az ütközet vége. Így végződött - el az 1809 - dik esztendő. —

„Az 1810 - dik esztendőben elfoglalták Déli Spanyol országot az ellenség: de csak ugyan megbuktak a' Marschal *Victor* minden iparkodásai Kadiks ellen. *Massena*, a' ki meg akkor a' győzedelem' kebelegyermekének (*Schooskier*) neveztetett, Lord *Wellington* ellen küldtetett, hogy vigye tökéletességre egész Spanyol országnak meghódoltatását. Ő néhány várakat elfoglalván bényomúlt Portugalliába. A' Frantzia hivatal szerint való újság (a' *Monitor*) azokat a' töröket (keleptzék) emlegette ezen időben; a' mellyeket *Massena* vetett az Anglus vezérek eleibe: azonban ő esett még is azokba, mellyeket Lord *Wellington* vetett néki eleibe; 's oly gyakoltosan vonta vissza magát Portugalliából, hogy azólta szó sints volna. Ettől az időtől fogva a' fél szigetnek minden pontján tartott a' verekedés, 's mennél tovább tartott ez a' tusakodás, anél jobban megerősödött a' Spanyol nemesség abban a' feltételben, hogy a' nyakába vettetett jármat lerázhassa. —

Természet szerint való következése volt ezen feltételnek az, hogy Spanyol Ország a' Frantzia seregeknek és kintspek temetősírjává váljon. Mely kedvetlenül gondolkodott ekkor *Napoleon* a' Spanyol dolgok felől, megítélhette a' világ abból a' tudósításból, a' mellyet Generális *Marmont* a' Salamankai ütközet után hozzá küldött. Akkor az által mentette - meg magát *Jósef*, hogy a' *Sachet* armádájával tsatolta össze seregeit, 's csak *Burgosnak* ellentállása tselekedte volt, hogy abban az időben a' Frantziák ügye Spanyol országban egészen el ne vesszen, ha sziatéu már akkor is csak nem oda lett volt. Ha tudni lehetett volna, hogy éppen akkor mikép